

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
NİSAN 2020 - SAYI 140

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI - EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAIL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFFRAN
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Yayıncılık Sertifika No 15732

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI VE ÇİLT

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 46592

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

DOĞU AVRUPA BAYİİ

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATI AVRUPA BAYİİ

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6862 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayınlansın yahut yayınlansın tade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü sorumluluğu yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hatırı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18
yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

Yedikitadan...

E

vlıya Çelebi'mizin, hadiseleri ballandıra ballandıra anlatmasına aşınayızdır. Damdan dama atlayan kediyi donduran Çelebi'nin, mimariye dair de her zaman bir çift lafı

vardır. İşte bir misal: "Böyle taş ustalığını, önceki mimarlardan kimse gösterememiştir. Zira Tokat ahalişi, hayrât inşasında çok gayretlidirler ve 'hasbeten lillâh' bütün güçleriyle imaret ederler..."

Anadolu'da, âdeta insanın ve tabiatın bir parçası olarak samimiyetle inşa edilen/ettirilen yüzlerce hatta binlerce yıllık tarihî yapılar; sağlamlıkları, üzerlerine sinen atmosfer ve estetikleriyle, bizleri kendine hayran bırakıyor. Özellikle dayanıklılıkları konusu, son zamanlarda gündemde daha çok yer buluyor kendine. Fakat "gündem" sürekli değişiyor ve zaman zaman da sunileşiyor. Bizler ise geleceğe, konuyla alakalı daha kalıcı bir kayıt bırakmak adına, bu ay tarihî yapıların sağlamlık sınırlarına eğildik ve işte, oldukça şaşırtıcı bilgilerle karşınızdayız.

"Osmanlı mimarlığının teknolojik bir gerçeklik olduğunun uzun süre pek farkına varılmayışı, hatta teknolojik boyutunun önemsenmeyişi" mevzusu, esasında bizi bu araştırmaya sevk etti. Bu gerçekliğin ne olduğu sorusunun cevabını, konunun uzmanlarından Dr. Öğrt. Üyesi Gülsün Tanyeli'den aldık.

Peki, tarihî yapılar nasıl bu kadar sağlam olabiliyordu? Bugünlere kadar gelmiş mirası, gelecek nesillere de aktarmalı değil miydik? O hâlde nasıl koruyacaktık ecdad yadigarlarını? Yüksek Mimar Ahmet Selbesoğlu, bu merakımızı giderdi.

Sıra; köyden şehre eski(mez) binalarımızda kullanılan, insana ve tabiata saygılı, çevre dostu malzemeyi daha iyi hissetmeye, bunların günümüzde de kullanılabilir olduğunu öğrenmeye geldi. Ve ahşabı, taşı, kerpici Doç. Dr. Gülhan Benli ile yeniden keşfettik.

Bu vesileyle Berât Kandili'nizi ve Ramazan-ı Şerifi'nizi tebrik eder, istifadeli okumalar dileriz.

içinde

NİSAN 2020
sayı

140

22-47 TARİHÎ YAPILARIN UZUN ÖMÜR SIRLARI

DR. ÖĞRT. ÜYESİ GÜLSÜN TANYELİ
Y. MİMAR AHMET SELBESOĞLU
DOÇ. DR. GÜLHAN BENLİ

ekiler

8

AYIN GÜNÜ
YUNUS EMRE BOZOK

10

RESİMLİ TARİH
AHMET APAYDIN

12

MALUM OLA Kİ
MEHMED ŞEVKİ

14

**ÇİN'DEN YAYILAN KARA
VEBA İLE OSMANLI'NIN
İMTİHANI**

EMRE BOYACI

48

ÂNIN HİKÂYESİ
TUNA SER

50

**MİMARLIK TARİHİMİZİN
EN BÜYÜK İNŞA
ORGANİZASYONLARINDAN
SÜLEYMANİYE**

KAYIHAN ÇAĞLAR

56

TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

58

**DÜNYANIN YÜKÜNÜ
OMUZLAYANLAR
HAMALLAR**

BARBAROS DOĞAN

65

BERCESTE

66

İSİMDEN MÜSEMAYA
MEHMED BAĞ

68

**OSMANLI'NIN
DÜNYAYA HEDİYESİ**

**KAMU DENETÇİLİĞİ YAHUT
OMBUDSMANLIK**

PROF. DR. OSMAN İSFEN

74

TARİHTEKİLER

DÜNYA TATLISI ŞEKER
EMRE BOYACI

78

TESTGÂH

AHMET SARBAY

80

BULMACA

SELMAN ASLAN

ayrın gunu

ayrın günü

7 nisan

1600

ŞAİRLERİN SULTANI BÂKÎ VEFAT ETTİ

Divan Edebiyatı'nda gerek dili gerekse şiir biçimi ve muhteva bakımından birçok yenilik getiren Bâkî, zamanında "Sultanu's-Şuarâ (Şairler Sultanı) unvanıyla anılıyordu. Gazel ve kasideleriyle bu kubbede hoş bir sadâ bırakan şair, İstanbul'da vefat etti.

1526

Asıl ismi Mahmud Abdülbâkî olan 16. asrın meşhur şairi Bâkî, İstanbul'da dünyaya geldi.

1548

Fatih Camii müezzinlerinden olan babası, onu küçük yaşta sanatkâr yapmak için sarac çıraklığına verdi. Fakat Bâkî, ilme düşkün olduğundan hemen tahsile başladı. Devrin meşhur âlimleri Karamanlı Ahmed ve Mehmed Efendilerden ders gördü. Tarihçi Hoca Sadeddin ve Şair Nev'i ile talebe arkadaşlığı da yapan Bâkî, 18-19 yaşlarında İstanbul'un en beğenilen şairlerinden olmuştur.

1555

Nahcivan Seferi'nden dönen ve kendisi de iyi bir sair olan Kanuni Sultan Süleyman Han'a takdim ettiği kaside ile sultanın takdirini kazandı.

1564

Silivri'deki Pîrî Paşa Medresesi müderrisliğine getirildi.

**1573
1575**

Ardından sırayla Murad Paşa, Eyüp, Sahn ve Süleymaniye medreselerinde müderrislik yaptı.

**1578
1585**

Mekke-i Mükerrreme, Medine-i Münevvere ve İstanbul kadılığı vazifelerinde bulundu.

**1585
1597**

Önce Anadolu Kazaskerliği, 1591'den itibaren de Rumeli Kazaskerliği vazifelerini icra etti.

NİSAN'DA BAŞKA NE OLDU?

**8 NİSAN
1783**

Ruslar, Kırım Hanlığı'nı ilhak etti.

**13 NİSAN
1909**

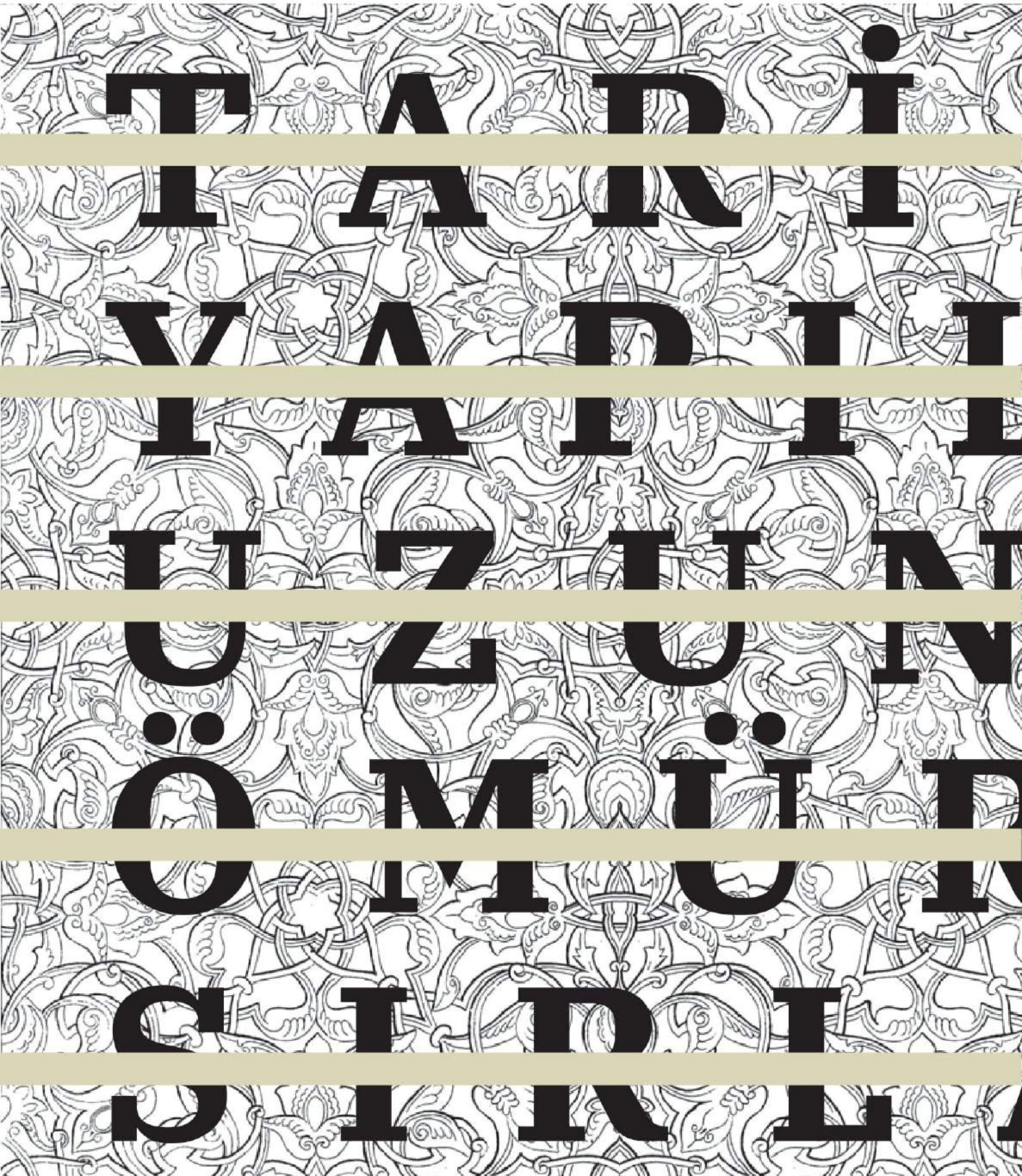
31 Mart Vak'ası meydana geldi.

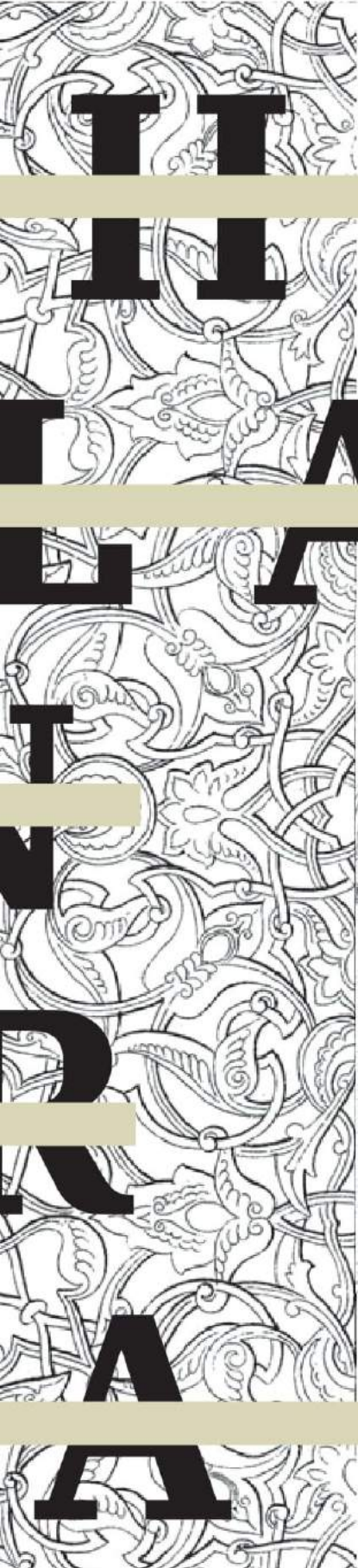
**15 NİSAN
1922**

Şeker hastalığına karşı kullanılan insülin bulundu.

**22 NİSAN
1453**

İstanbul muhasarasında, gemiler Haliç'e indirildi.

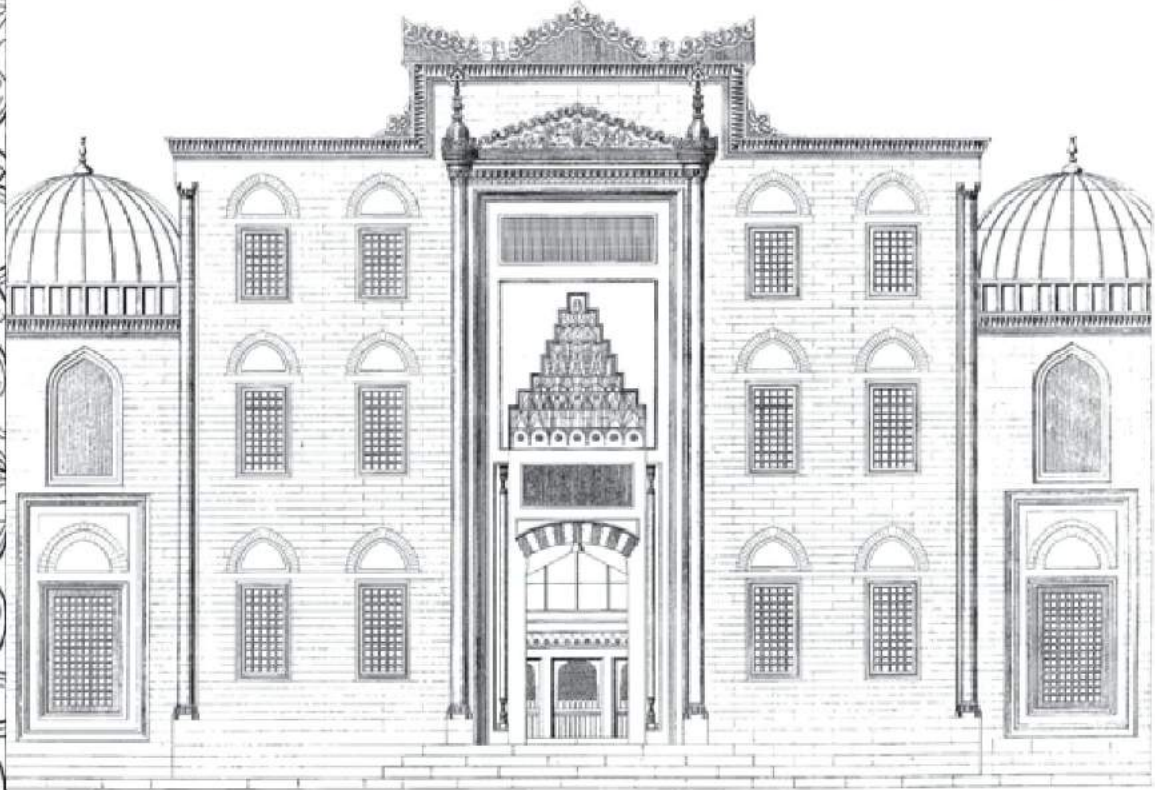

Â
İ
İ

Âbidevî bir tarihî yapıyı ilk gördüğünüzde ne hissedersiniz? Heyecan, hayret, merak... Biz merakı seçtik ve böyle bir dosya çalışmaya karar verdik. Sözde kentsel dönüşümün devam ettiği günümüzde, şüphe ile bakılan bugünün binaları ile dünün asırlara meydan okuyan yapıları arasındaki farkları, tarihî yapıların uzun ömürlü olmasının sırlarını ve güvenle bakabileceğimiz yarınlar için neler yapılabiliyor, sizler için araştırdık...

T
A
R
I
H
İ
N

T
A
R
I
H
İ

ânın hikâ- yesi

TUNA SER

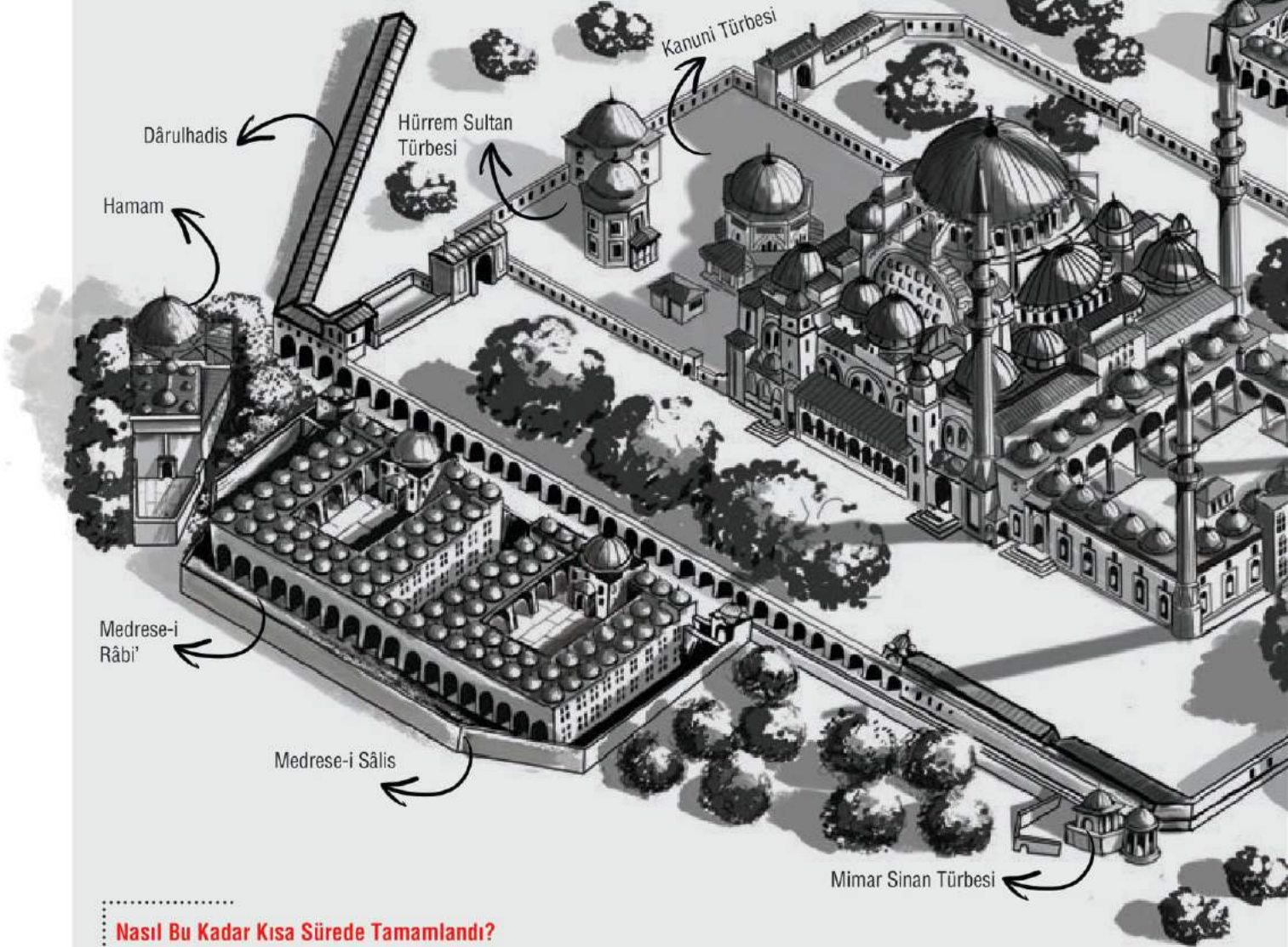
آنک چکایسی

İNSANIN ACZİYETİ

Titanik faciasını bilmeyeniniz yoktur. Birçok insan tarafından “batmaz gemi” diye lanse edilen ancak daha ilk seferinde yüzlerce yolcusu ile Kuzey Atlantik’in buzlu sularına gömülen, tarihin acı hatıralarından biri... Gelin, resme başka bir yerden dalalım. Bu geçmişin kara sayfalarına ve günümüzün kibirli söylemlerine baktığımızda aklımıza gelen tek kelime, “acziyet” oluyor. Durdurulamaz süper güç olduğunu iddia edenleri, bir virüs harap edebiliyor. Zulümle abad olacağını zannedenleri, bir sivrisinek perişan edebiliyorsa, insanın bu kibri niye?.. (15 Nisan 1912)

İnşa Safhasının Takibi

Süleymaniye'nin ilk bina emini Hüseyin Bey'in tuttuğu masraf defterleri kayıp olduğu için inşaatın 1553'e kadarki işleyişini tespit edemiyoruz. Yapı hakkındaki malumatı ve inşaatın seyrini, ikinci bina emini Sinan Bey devrinde tutulan kayıtlardan (1553-1559) günü gününe öğrenebiliyoruz.

Nasıl Bu Kadar Kısa Sürede Tamamlandı?

Süleymaniye Külliyesi'nin sadece 10 yıl içinde yapılması, Osmanlı'nın ne kadar üstün bir inşaat teknolojisine sahip olduğunu gösterir. Güçlü padişah, iyi mimar, iyi ustalık ve iyi malzeme bir araya gelince, diğer yapıları gölgede bırakan, payitahtın en büyük selâtin camii ortaya çıkmıştır.

Süleymaniye'nin çağdaşı Avrupa'daki yapılar, yaklaşık 100-200 sene sürmüştür. Misal vermek gerekirse Roma'daki Yeni San Pietro, yaklaşık 200 senede ancak yapılabildiği. Bu da bize gösteriyor ki üç kıtaya, muazzam coğrafyaya yayılan Osmanlı inşaat teknolojisi, Avrupa'dan katbekat üstündü.

Caminin İnşa Fikrinin Ortaya Çıkması

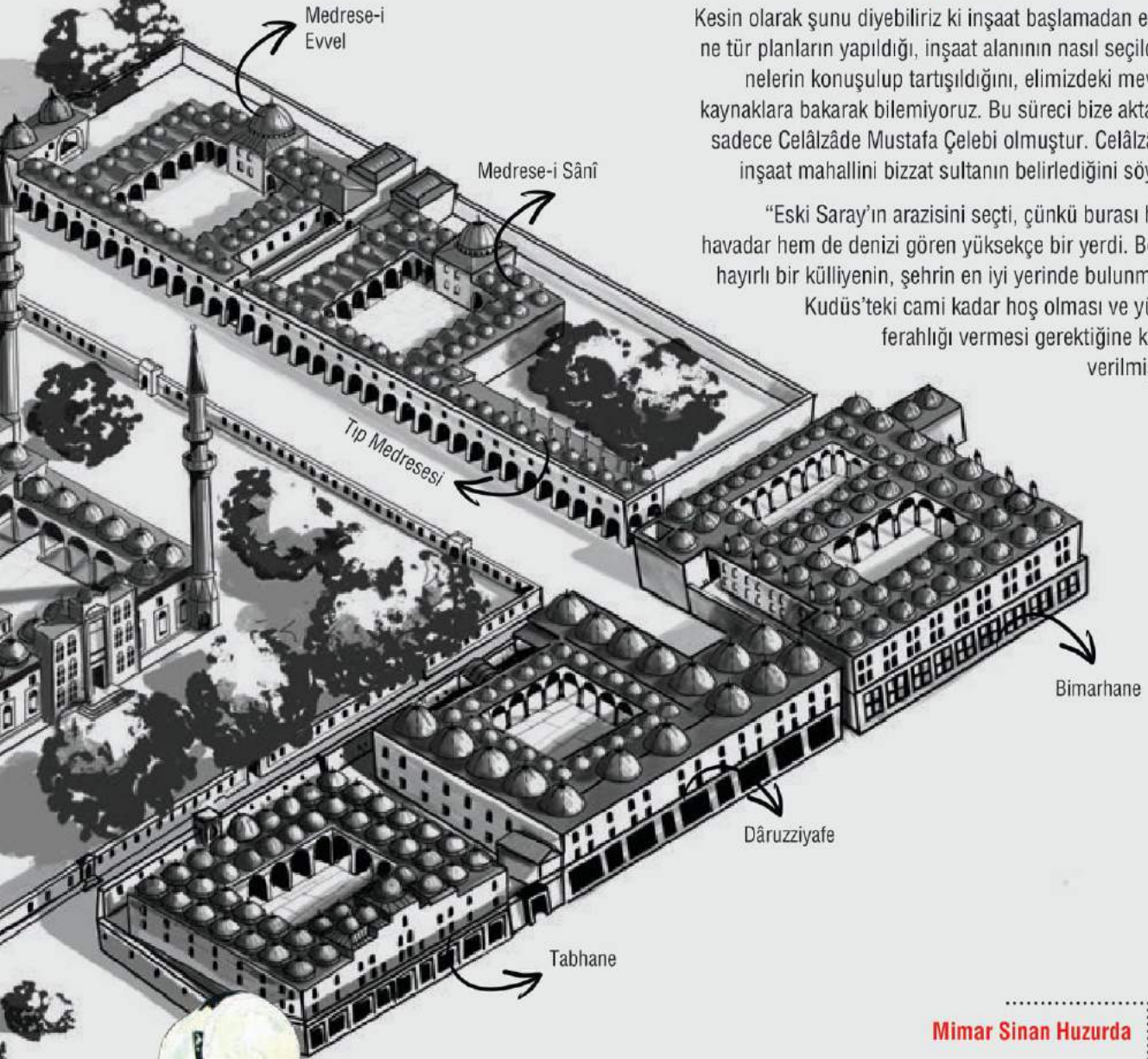
Devletin zirvede olduğu bir devirde cihana hükmeden Kanuni Sultan Süleyman, fâni hayatın ardından nesiller boyunca istifade edilecek bir hayır eseri yaptırmayı murad etti. Öyle bir eser ki hem Osmanlı'nın kudretini ebedileştirecek hem de şimdiki kadar yapılan binalara benzemeyecek...

Güzellikte ve büyüklükte emsallerinden daha muazzam olacak... Tarihe mimarî sahada da mührünü vurmak isteyen "Muhteşem" sultan, böyle bir düşünceyle ihtişamlı bir külliye yaptırmaya karar verir ve çalışmalara başlanır.

İnşaat Sahasının Belirlenmesi

Kesin olarak şunu diyebiliriz ki inşaat başlamadan evvel ne tür planların yapıldığı, inşaat alanının nasıl seçildiği, nelerin konuşulup tartışıldığını, elimizdeki mevcut kaynaklara bakarak bilemiyoruz. Bu süreci bize aktaran sadece Celâlzâde Mustafa Çelebi olmuştur. Celâlzâde, inşaat mahallini bizzat sultanın belirlediğini söyler:

“Eski Saray’ın arazisini seçti, çünkü burası hem havadar hem de denizi gören yüksekçe bir yerd. Böyle hayırlı bir külliyein, şehrin en iyi yerinde bulunması, Kudüs’teki cami kadar hoş olması ve yürek ferahlığı vermesi gerektiğine karar verilmişti.”

Mimar Sinan Huzurda

Padişah, camisinin Tarihî Yarımada’nın kuzeyinde, Haliç’e hâkim bir yamaç üzerinde yapılmasına karar verdikten sonra Mimarbaşı Sinan’ı huzuruna çağırır. Yapılan istişare neticesinde, istenilen yapının çizimleri için mimarbaşı hemen çalışmalara başlar. Tarihler 1548’i göstermektedir.

Mimar Sinan, kısa sürede hazırladığı Süleymaniye Külliyesi’nin planlarını (kârnâme) ve maketini sultana arz eder. Yapının projesi, beğenilen ve hoşu giden tarzda hazırlanmıştır. Padişah, bu hayırlı eserin çizimlerini onayladıktan sonra Mimar Sinan, inşaat sahasında çalışmalara başlar. Araziyi düzelttirdikten sonra kazıklar çaktırpıpleri çeker. Plana göre temellerin yerini belirler. İki sene süren bu çalışmaları, padişah da bizzat takip eder.

ÂFİYET İSTEMEK

Hamal Ömer adında biri, daima "Allahım senden âfiyet isterim." diye dua edermiş. Ona, "Bu duanın hikmeti nedir?" diye sorulduğunda şöyle cevap vermiş:

"Yaptığım ilk iş, hamallıktı. Günün birinde çok ağır bir un yükü taşıyordum. İstirahat etmek için onu yere koydum ve kendi kendime: 'Ya Rabbi! Her gün bana hiç yorulmadan iki somun ekmek ver, bununla yetineceğim.' dedim. Bu sırada bir de baktım ki iki adam, kavga ediyor. Aralarını bulmak için yanlarına gittim. Onlardan biri, hasmına vurmak istediği bir şey ile başıma vurdu ve başım kanamaya başladı. Bu sırada sultanın askerleri geldi ve onları aldılar. Beni kan içinde görünce kavga edenlerden zannederek onlarla beraber hapse attılar.

Bir müddet hapiste kaldım. Her gün iki somun ekmek veriyorlardı. Bir gece rüyamda bana

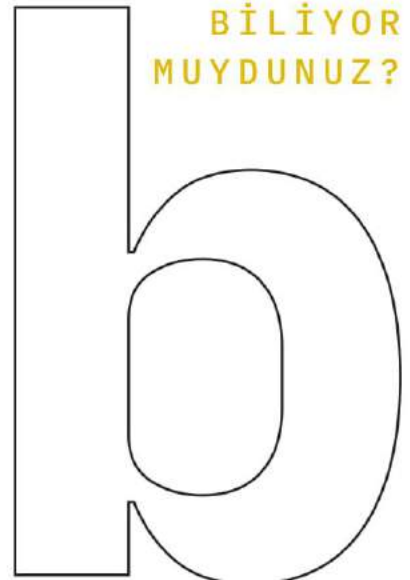
şöyle denildiğini işittim: 'Sen hiç yorulmaksızın iki somun ekmek istemiştin de âfiyet istememiştin. Sana istediğinden başkası verilmedi.'

Hemen uyandım ve Cenab-ı Hak'tan âfiyet istedim. Bir müddet sonra zindanın kapılarını açtıklarını gördüm. Muhafızlardan birisi 'Hamal Ömer nerede?' diye sordu. Daha sonra beni serbest bıraktılar. O günden beri âfiyet için dua ederim."

Muâz bin Cebel'in (r.a.) halasının kızı olan Esmâ binti Yezîd'in (r.anha), hanımların sorularını Resûlüllah Efendimiz'e (s.a.v.) ulaştırdığı için "Hatîbetü'n-Nisâ" (Kadınların Sözcüsü) diye anıldığını; Hazret-i Esmâ'nın Peygamber Efendimiz'den 81 hadis-i şerif rivayet etmiş olduğunu...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

DÂRÜŞŞİFÂ'DAN HASTANE'YE

Eskiden sağlık hizmeti verilen kuruluşlara dârüşşifâ, şifâhâne, maristan, bîmâristan, dârüssihha, dârüttıb isimleri verilmekle birlikte, genel manada “Dârüşşifâ” adı tercih edilmiştir. Dârüşşifâ kelimesi Arapça olup “şifa yurdu” manasındadır. Dârüşşifâlar eskiden hastane olmakla beraber aynı zamanda bir tıp dershanesi hükmünde idiler. Tıp tahsil etmek isteyenler, orada hem nazarî hem amelî ders görürlerdi.

Günümüzde kullanılan hastane kelimesi ise, ilk kez 1876’da Ahmed Vefik Paşa tarafından yazılan *Lehce-i Osmânî* ile “hastahane” şeklinde sözlüğe girmiş bir kelimedir. İngilizcede kullanılan “hospital” kelimesi, “hospites” yani ziyaretçi kavramıyla ilişkilidir. Ki, “Ortaçağ’da Hıristiyanların, özellikle Kudüs’e olan dinî yolculukları esnasında konaklamaları için yapılan yer” manasına gelmektedir. Bu kelimedden türetilen “hospitality” kelimesi de misafirperverlik manasındadır.

GÜL GİBİ

Şair Milton, gözlerini kaybettikten sonra üçüncü kez evlenmiş. Ancak, son hanımı hepsinden huysuz ve geçimsiz çıkmış. Dostlarından biri, şairi teselli etmek için: “Herkesin hanımı biraz huysuzdur, ancak sizinki pekâlâ gül gibi...” deyince, Milton şu cevabı vermiş: “Görmediğim için onun rengi ve şekli hakkında bir şey söyleyemeyeceğim. Ama ‘gül’ gibi olduğu muhakkak. Dikenlerinden anlaşılıyor!”

KÜÇÜK ŞEYLER

Nihat Sami Banarlı, bir gün ziyaretine gittiği Yahya Kemal’in çok düşünceli olduğunu görünce sebebini sorar. O da:

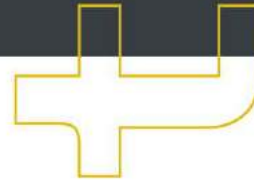
“Bir doçent, bir antoloji hazırlamış, benden de otuz şiir almış, ama hepsi yanlış.”

Nihat Sami Banarlı, teselli etmeye çalışır:

“Efendim, üzülmeysin. Şiirleriniz toplu ve yanlışsız olarak basıldığında, hiçbirinin hükmü kalmaz.”

Yahya Kemal şöyle karşılık verir:

“Aziz Nihat Sami, küçük şeyler daima daha fazla acı verir. Bir dağda oturursunuz bir şey olmaz, fakat bir iğnenin üzerine oturun bakalım!”

EHL-İ HÜNER

İstanbul Dârülfünûnu’nun bir salonunda gençler gazete okuyorlardı. O sırada salona giren Edebiyat Fakültesi profesörlerinden Ferid Kam, gençlere “Ne okuyorsunuz?” diye sordu.

“Süleyman Nazîfe, belediye mezar taşı yaptıracaktım.” denilince Kam, irticalen şu kıtayı söyleyiverdi:

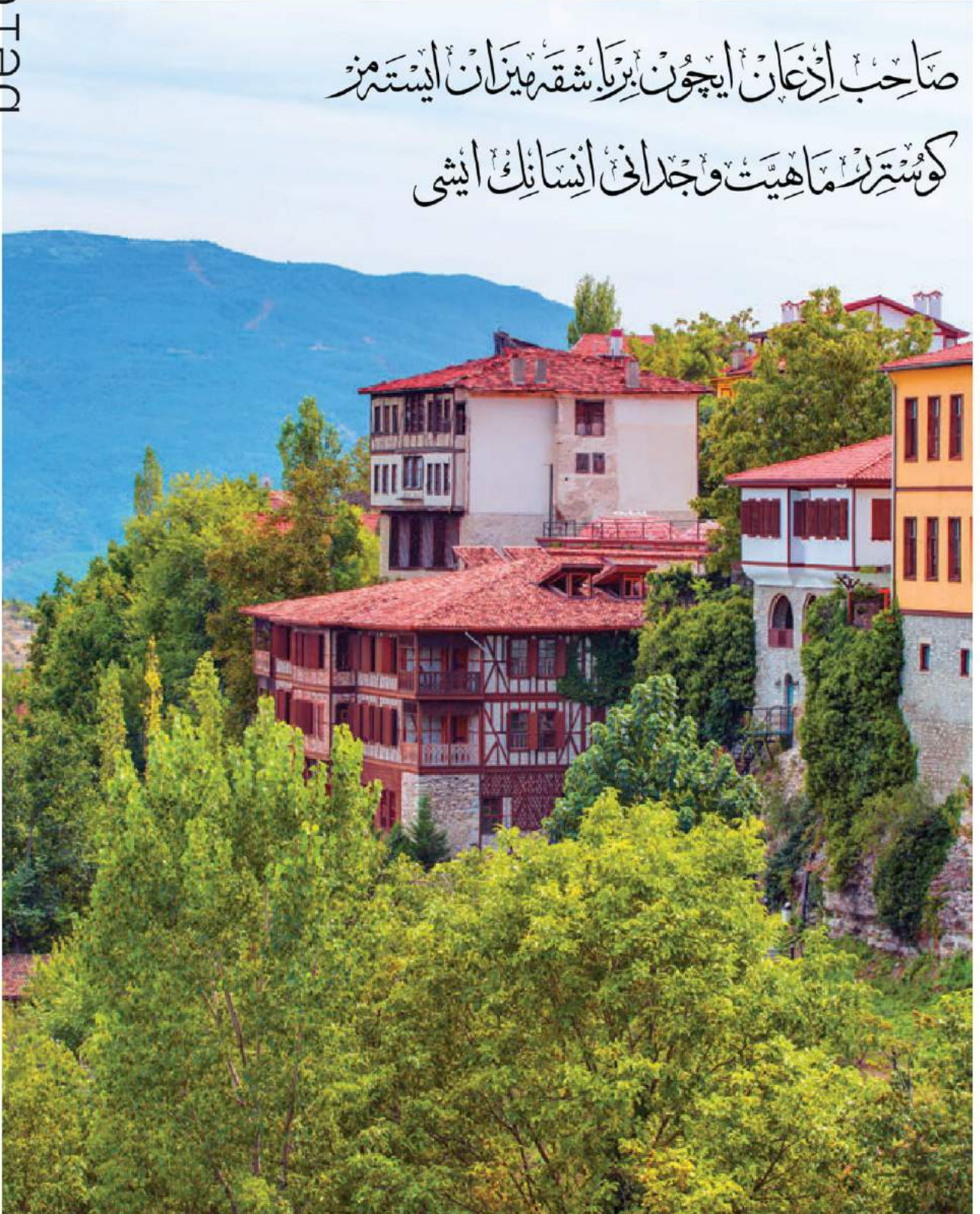
*Sağlığında nice ehli hünerin
Bir tutam tuz bile yoktur aşına
Öldürüp evvel onu açlıktan
Sonra bir türbe yaparlar başına*

Sahib-i iz'ân için bir başka mîzân istemez
Gösterir mâhiyyeti vicdânı insanın işi

(Münîre Hanım)

(Anlayışlı, izan sahibi için başka bir ölçüye lüzum yok; insanın yaptığı işi,
nasıl bir vicdana sahip olduğunu göstermeye yeter.)

صَاحِبِ إِزْعَانٍ اِيْچُونْ بَرَبَا شَقْهِيْزَانِ اِيْسْتَمَرْ
كُوْسْتَرْ مَاهِيْيَتِ وَجَدَانِيْ اِنْسَانِكْ اِيْشِيْ

bir Sadâ

GÜLBANK

گلبانک

Gülbank kelimesi “gül sesi” manasına gelmektedir ve Farsçadır. Gülün bir sesi olacağını düşünen güzel idraki, tebessümle yâd edelim. Ki o idraki, gülbank kelimesini pek çok yerde cömertçe kullanmıştır. Coşkulu bir şekilde bir ağızdan nida etme, ortak yapılan sesli dua, askerlerin bir ağızdan haykırması, bülbüllerin veya kuşların toplu sesi, tellalların müjdesi, ilahi gruplarının icrası... Ecdadımız, bunlar gibi ortak sadâya yaslanan pek çok şeyi gülbank diye adlandırmıştır.

Yeniçeriler, düşman karşısında hep bir ağızdan gülbank çekerd. Mehter de onların gülbankına eşlik ettiğinde ortaya çıkan ses, düşmanın âdetâ kalbini titretirdi.

Gülbank kelimesinin bizce en güzel kullanımı ise Şeyh Galib’in şu beytidir:

*Gülbang-i kudûmün çekilir arş-ı Hudâ’da
Esmâ-i şerîfin anılır arz u semâda*

Bu güzel şiirinde Şeyh Galib, Efendimiz’e (s.a.v.) nida etmektedir ve “Gelişinin gülbankı, Allah’ın Arş’ında çekilir. Güzel adların hem yerde hem gökte anılır durur.” demektedir.

Ayrıca edebiyatımızda dua kastiyle kaleme alınan ve “gülbank” adıyla anılan hususi şiirler de mevcuttur.

Günümüzde gülbank çekme işi bitti. Şimdi şehirler; dev vinçleri, gürültülü arabaları ve makineleriyle gülbank çekiyor.

Biz ise sessizce kalbimizde çekiyoruz gülbankımızı.

Rand: 1389 19 K. Erval Gün: 1	1974	Hicri: 1395 7 Zilhicce Kasım: 28
107 V. Güneş 7.24 Öğle 12.17 İkindi 14.28 Akşam 16.51 Yatsı 18.29 İmsak 5.34	1 OCAK SALI	107 E. Güneş 7.36 Öğle 7.27 İkindi 9.47 Akşam 12.00 Yatsı 1.37 İmsak 12.49
1. Ay (31 gün) Güneş uyanır 6 Akdün		
Gün. Öğle İkindi Ak. Yatsı İms.		
Ankara 7 00 12 12 14 25 16 38 18 10 9 38		
Adana-Kayseri 6 46 11 52 14 25 16 37 18 10 9 04		
YERLİKİ (1 gün vakti saat)		
Makke'nin belkisi 1344, yıldıza, cihle'nin de kubbe sınıra kavat yalı, cihle vardırı (Hicri)		
RAZİLET TAKVİMİ		

bir düzen

TAKVİM

تقویم

Takvim kelimesi lügatte “doğru hâle getirmek, düzenlemek, kıvam vermek,

kıymet tespit etmek” manalarına gelir. İstilahta ise, zamanı çeşitli şekillerde tasnif eden sisteme, takvim denmektedir.

Zaman, insanoglunun en mühim hazinelerinden biridir. Kaba konulmaz, büyütülmez, küçültülmez, saklanmaz, ertelenmez, öne alınmaz, şekil verilmez, durdurulamaz. İnsan, zamana hükmedemez. Onu ancak isimlendirebilir. Zamana isim vermek, insanoglu olarak bizim ihtiyacımızdır. İşte takvim, bu ihtiyacın ürünüdür.

İnsan, zamana dokundu dokunali takvim var olmuştur. Zira insan, gecenin ve gündüzün devranından, yıldızların kıpırtısından, ayın şavkından, güneşin parlıtısından yerini, yönünü, zamanını belirlemiş; bu zamanı ortak bir kullanım aracına dönüştürmüştür. Dönüştürme toplum olarak yaşayamaz, disiplinli çalışamaz; ekim gününü, hasat zamanını ayarlayamazdı. Genci yaşlıyı sınıflandıramaz, gecenin gelişini, sabahın erişini, mevsimlerin geçişini bilemezdi.

Bu sebeple “zaman” ne kadar insandan hür ise “takvim” o kadar insana aitti. İnsanlar, takvimi kendi önem verdikleri olaylardan başlatıp saydılar. Günleri güneşe ve aya bağladılar. Mevsimleri iklime bağladılar. Fakat ayların adedini daima 12 belirlediler. Zira Hazret-i Allah’ın bu konuda açık hükmü vardı. Tevbe Suresi 36. âyet-i kerîmede bu hüküm şöyle geçer: “Muhakkak ki ayların sayısı, Allahü Teâlâ’nın indinde, Cenâb-ı Hakk’ın kitabında gökleri ve yeri yarattığı günden beri on ikidir.”

Takvimler dört kısımdır:

1- Güneş Takvimleri: Bu takvimlerde Güneş’in

doğuşu ve batışı, günün saatini belirler. Ayrıca Dünya’nın Güneş etrafında attığı bir tur, Güneş yılını ifade eder. Bu yılı 12 parçaya ayırarak aylar oluşturulur. Tarih boyunca insanlar, Güneş yılını bir şekilde hesaplamış ve yılı buna göre belirlemişlerdir. Hesapların hepsi elbette doğru değildir. Ama mantık temelde aynıdır. Bu takvimlerde zaman, güneşin hareketlerine bağlıdır. Güneş takviminin tarihi, müstakil bir mevzu olarak işlenecek kadar zengin ve hayli ilginç detaylarla doludur.

2- Ay Takvimleri: Bu takvimde zaman, Ay’ın Dünya etrafındaki dönüşüne göre belirlenmiştir. Ay’ın günden güne değişen şekli de ayları meydana getirmektedir. Ay’ın Dünya etrafında attığı tur, Dünya’nın Güneş etrafında attığı turdan daha kısadır. Hâliyle ay yılı, güneş yılından kısa sürer. Fakat ay takviminde de yıl, 12 aya ayrılmaktadır. Ay takvimi, Ay’ın gözlenmesine dayandığı için, bu da Güneş’i gözlemlemeye göre daha kolay olduğu için, ay takvimi, güneş takviminden daha eski bir takvim türüdür.

3- Ay/Güneş Takvimleri: Takvimlendirmede hem Ay’ın hem de Güneş’in birlikte kullanıldığı takvimlerdir. Mezopotamya uygarlıkları, Museviler ve Eski Çin, usulleri ve çözümleri farklı olsa da böyle takvimler kullanmışlardır. Kimileri güneş yılı ile ay yılı arasındaki farkı, fazladan bir 13. ay olarak değerlendirmiş, kimisi aylardan birinin gün sayısını uzatmış, kimisi yarım ay düzeni kullanmıştır. 12 Hayvanlı Türk Takvimi de kendine mahsus bir düzenle bu türe misaldir. Arapların İslâm öncesinde kullandığı “Nesi” adlı takvim de bir Ay-Güneş takvimidir. Nesi, kullanılışındaki hileler sebebiyle İslâm devrinde yasaklanmıştır.

4- Yıldız-Gezegen Takvimleri: Eski Mısırlıların yıldızlara bakarak belirlediği bu takvim türünde de 12 ay vardır. Ve bu takvim daha çok, Nil’in taşma zamanlarına göre ayarlanmıştır.

Türk Korsanları (Deniz Gazileri)

Akdeniz'de hâkim olan Ceneviz, Venedik, Papalık ve İspanyol donanmaları âdeta terör estirir. Fas, Cezayir, Tunus ve Filistin kıyıları her sene yağmalanır. Hele 1439'da Akka Kalesi'ni ele geçiren küffarın yaptığı katliam, Osmanlı sarayında herkese gözyaşı döktürür. Cihan, Osmanlı'dan medet umar fakat koca Akdeniz'e donanma yağmak, devlete çok ağır yük olacaktır. Ecdad, bunun da kolayını bulur. Derya işlerini bir nevi özel sektöre havale eder. Akdeniz'de seyreden Müslüman denizcileri, Türk leventlerin komutasında bir araya getirir. Bunlar, devlete yük olmadan faaliyet gösterirler ve Akdeniz'i bir Türk gölü hâline getirirler...

1- Akdeniz'i haraca kesen, istediği zaman kıyı şehirleri yağmalayan, Kıbrıs, Malta ve Rodos'u haydut yatağı hâline getiren Venedik donanmasına, papalık ne ad vermişti?..

- a-Denizlerin Kraliçesi
- b-Deniz Aslanları
- c-Deniz Yamyamları
- d-Derya Kuzuları

2- Batı dünyası, Akdeniz'i tamamen ele geçiren Barbaros ve yigitlerine hangi ismi yakıştırmışlardı?..

- a-Barbary Corsairs (İngilizler)
- b-Corsarios Barbary (İspanyollar)
- c-Corsari di Barbary (İtalyanlar)
- d-Hepsi

3- Orsa hiçbir korsan bu denli organize olamaz, aynı anda çok yerde operasyon yapamaz. Fransa'da Nice şehrine asker döküp, İtalya'da Cenova'yı abluka altına alamaz. Doğuda Otranto, batıda Cebelitarık boğazlarını

kapatamaz. En kuzeyde İzlanda, en güneyde Ümit Burnu'na, en batıda Karayip, en doğuda Endonezya'ya uzanamaz. Küffar varsın "Barbar Korsan" desin. Onlar, tarihin en şerefli denizcileri olduklarını hangi hadiseyle ispat etmişlerdir?..

- a-Bütün Akdeniz'i haraca keserek
- b-Endülüs'ü yağma eden engizisyon kasaplarının elinden kurtarmak için on binlerce sivil Avrupa'dan Afrika ve Asya kıyılarına tahliye ederek
- c-Ele geçirdikleri limanlarda fakir fukarayı gözeterek
- d-Düşmanı, çıktığı limana kadar kovalayarak

4- Taddeo Carlone'nin eseri, iki heykel vardır. Andrea Doria'nın ayakları altında Osmanlı leventlerini gösterir. Türk donanması, Cenova açıklarına demirleyince hepsini bir korku kaplar. Türkler, heykelleri görüp Cenova'yı haritadan silerse diye korkarlar. Elden çıkmasın diye ne yaparlar?..